

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-276/22 - 1

Υπόθεση C-276/22

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Απριλίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Corte suprema di cassazione (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

11 Απριλίου 2022

Αναιρεσείουσες:

Edil Work 2 S.r.l.

S.T. S.r.l.

Αναιρεσίβλητη:

STE S.a.r.l.

[παραλειπόμενα]

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΤΟΥ CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE (ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΑΚΥΡΩΤΙΚΟΥ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ, ΙΤΑΛΙΑ)

[παραλειπόμενα] [Σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού]

εκδίδει την ακόλουθη

ΠΑΡΕΜΠΗΠΤΟΥΣΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

επί της αναιρέσεως [παραλειπόμενα] που άσκησαν:

η EDIL WORK 2 SRL [παραλειπόμενα] και η S.T. SRL [παραλειπόμενα].

- αναιρεσείουσες -

κατά

της STE SARL [παραλειπόμενα].

- αναιρεσίβλητη -

κατά

του CM.

- έτερος διάδικος -

κατά της απόφασης 8288/2018 του CORTE D'APPELLO di ROMA (ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΡΩΜΗΣ, ΙΤΑΛΙΑ), [παραλειπόμενα].

[παραλειπόμενα] [Τυπικά στοιχεία δικονομικού χαρακτήρα]

Σχετικά πραγματικά περιστατικά και αντικείμενο της κύριας δίκης

- 1 Το 2004 η εταιρία περιορισμένης ευθύνης (s.r.l.) Agricola Torcrescenza, της οποίας τα περιουσιακά στοιχεία και στοιχεία ενεργητικού συνίστανται αποκλειστικά στο συγκρότημα ακινήτων που είναι γνωστό ως Castello di Tor Crescenza στη Ρώμη, άλλαξε την εταιρική της επωνυμία σε STA s.r.l. και μετέφερε την έδρα της στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, όπου άλλαξε την επωνυμία της σε STE s.a.r.l.
- 2 Το 2010 πραγματοποιήθηκε έκτακτη συνέλευση της εταιρίας στο Λουξεμβούργο, κατά την οποία η S.B. διορίστηκε ως μοναδική διαχειρίστρια (gérante). Κατά τη συνεδρίαση αυτή, η S.B. διόρισε τον F.F., πρόσωπο άσχετο με την εταιρία, γενικό εκπρόσωπό της και του χορήγησε την εξουσία να διενεργεί «στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου και στην αλλοδαπή, στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρίας, όλες τις αναγκαίες πράξεις και συναλλαγές, χωρίς εξαιρέσεις και αποκλεισμούς, πάντοτε δε εντός των ορίων του καταστατικού σκοπού της εταιρίας».
- 3 Το 2012, ο εκπρόσωπος F.F. μεταβίβασε το Castello di Tor Crescenza στην ιταλική εταιρία ST s.r.l., η οποία ανέλαβε αρχικά με προσύμφωνο την υποχρέωση να το πωλήσει στον M.M., ενώ στη συνέχεια το μεταβίβασε στην ιταλική εταιρία Edil Work 2 s.r.l.
- 4 Το 2013 η STE s.a.r.l. άσκησε ενώπιον του Tribunale di Roma (πρωτοδικείου Ρώμης, Ιταλία) αγωγή κατά των εταιριών ST s.r.l. και Edil Work 2 s.r.l., ζητώντας να κηρυχθούν άκυρες οι δύο πράξεις μεταβίβασης λόγω του ανίσχυρου της χορήγησης των εξουσιών στον F.F. από τη διαχειρίστρια της ενάγουσας εταιρίας. Το Tribunale di Roma (πρωτοδικείο Ρώμης), το οποίο δεν έλαβε θέση όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο, απέρριψε την αγωγή, καθόσον έκρινε ότι ήταν έγκυρη η χορήγηση της εντολής στον F.F.

- 5 Το Corte d'appello di Roma (εφετείο Ρώμης), αποφαινόμενο σε δεύτερο βαθμό, έκανε δεκτή την αγωγή. Το Corte d'appello (εφετείο) έκρινε, κατ' αρχάς, ότι έχει εφαρμογή το ιταλικό δίκαιο, δεδομένου ότι κατά το άρθρο 25 του legge di diritto internazionale privato (legge 218/1995) [νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (νόμου 218/1995)], εφαρμόζεται το ιταλικό δίκαιο εάν το «κύριο αντικείμενο δραστηριότητας» της εταιρίας βρίσκεται στην Ιταλία, η οποία στην περίπτωση της εταιρίας STE s.a.r.l. είναι αδιαμφισβήτητο ότι βρίσκεται στην Ιταλία, καθόσον το συγκρότημα Castello di Tor Crescenza αποτελεί «τη μοναδική και συνολική περιουσία» της εταιρίας. Ως εκ τούτου, το Corte d'appello (εφετείο) έκρινε ότι η χορήγηση σε τρίτο πρόσωπο σε σχέση με την εταιρία, όπως ο F.F., απεριόριστων εξουσιών διαχείρισης (από άποψη εδαφικής έκτασης και περιεχομένου) αντέβαινε στο άρθρο 2381, δεύτερο εδάφιο, του codice civile (Αστικού Κώδικα) (το οποίο προβλέπει ότι το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας μεταβιβάζει τις εξουσίες του αποκλειστικά σε μέλη του ίδιου του συμβουλίου). Ως εκ τούτου, το Corte d'appello (εφετείο) κήρυξε άκυρη τη χορήγηση των εξουσιών στον F.F. από τη διαχειρίστρια της εταιρίας και, κατά συνέπεια, έκρινε ότι οι δύο μεταβιβάσεις του Castello di Tor Crescenza στις δύο εφεσίβλητες και νυν αναιρεσείουσες εταιρίες ήταν ανίσχυρες.
- 6 Οι εταιρίες Edil Work 2 s.r.l. και ST s.r.l. άσκησαν αναίρεση ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, αμφισβητώντας, κατ' αρχάς, τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 25, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του legge 218 del 1995 (νόμου 218/1995), στο μέτρο που το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη ότι η έννοια και το πεδίο εφαρμογής της διάταξης τροποποιήθηκαν σημαντικά από το ευρωπαϊκό δίκαιο, το οποίο επιβάλλει τη μη εφαρμογή της εν λόγω διάταξης όταν η τελευταία ερμηνεύεται κατά τρόπο ασυμβίβαστο με αυτό.
- 7 Η αντίδικος STE s.a.r.l. αντέκρουσε την αναίρεση, επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι δεδομένου ότι το κύριο αντικείμενο δραστηριότητας της εταιρίας βρίσκεται στην Ιταλία, η αποτελεσματικότητα των εξουσιών που μεταβιβάστηκαν στον F.F. και το κύρος των μεταγενέστερων μεταβιβάσεων στις αναιρεσείουσες εταιρίες πρέπει να εξεταστούν βάσει του ιταλικού δικαίου, χωρίς καμία ερμηνευτική συνεκτίμηση του δικαίου της Ένωσης.

Οι σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

- 8 Η κρίσιμη εθνική διάταξη είναι, προπαντός, το άρθρο 25 του legge 218/1995 (νόμου 218/1995) (Gazzetta Ufficiale αριθ. 128 της 3ης Ιουνίου 1995). Το άρθρο, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εταιρίες και λοιπές οντότητες», προβλέπει τα εξής:

«(1) Οι εταιρίες, οι ενώσεις, τα ιδρύματα και κάθε άλλος δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, ακόμη και αν δεν έχει χαρακτήρα ενώσεως προσώπων, διέπονται από το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου ολοκληρώθηκε η διαδικασία σύστασης. Ωστόσο, εφαρμόζεται το ιταλικό δίκαιο εάν η έδρα της διοίκησης βρίσκεται στην Ιταλία ή εάν το κύριο αντικείμενο δραστηριότητας των εν λόγω φορέων βρίσκεται στην Ιταλία.

(2) Ο ρυθμιστικός νόμος του φορέα διέπει, μεταξύ άλλων: a) τη νομική φύση· b) την εταιρική επωνυμία· c) τη σύσταση, τη μετατροπή και τη λύση· d) την ικανότητα δικαίου· e) τη συγκρότηση, τις εξουσίες και τους όρους λειτουργίας των οργάνων· f) την εκπροσώπηση του φορέα· g) τις προϋποθέσεις κτήσης και απώλειας της ιδιότητας του εταίρου ή του μέλους, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εν λόγω ιδιότητα· h) την ευθύνη για τις υποχρεώσεις του φορέα· i) τις συνέπειες των παραβάσεων του νόμου ή της συστατικής πράξης.

(3) Η μεταφορά της καταστατικής έδρας σε άλλο κράτος και οι συγχωνεύσεις φορέων που εδρεύουν σε διαφορετικά κράτη παράγουν αποτελέσματα μόνον εάν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τη νομοθεσία των οικείων κρατών».

- 9 Άλλη κρίσιμη εθνική διάταξη είναι το άρθρο 2507 του *codice civile* (Αστικού Κώδικα), το οποίο εισάγει το κεφάλαιο που αφορά τις «Εταιρίες που έχουν συσταθεί στην αλλοδαπή», κατά το οποίο «η ερμηνεία και η εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου πραγματοποιείται με βάση τις αρχές του δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων».

Οι σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- 10 Όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης, κρίσιμες είναι οι διατάξεις που κατοχυρώνουν την ελευθερία εγκατάστασης, ιδίως τα άρθρα 49 και 54 ΣΛΕΕ.

- 11 Το άρθρο 49 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:

«(1) Στο πλαίσιο των κατωτέρω διατάξεων, οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός κράτους μέλους στην επικράτεια ενός άλλου κράτους μέλους απαγορεύονται. Η απαγόρευση αυτή εκτείνεται επίσης στους περιορισμούς για την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιρειών από τους υπηκόους ενός κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

(2) Η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, και ιδίως εταιρειών κατά την έννοια του άρθρου 54, δεύτερη παράγραφος, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου της παρούσας Συνθήκης που αναφέρονται στην κυκλοφορία κεφαλαίων».

- 12 Το άρθρο 54 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:

«(1) Οι εταιρείες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Ένωσης εξομοιώνονται, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, προς τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι των κρατών μελών.

(2) Ως εταιρείες νοούνται οι εταιρείες αστικού ή εμπορικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών, και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, με εξαίρεση εκείνων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό».

Οι σχετικές αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ένωσης

- 13 Η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το ζήτημα της ελευθερίας εγκατάστασης των εταιριών είναι πλούσια.
- 14 Ειδικότερα, μνημονεύονται, στο μέτρο που ενδιαφέρει την υπό κρίση προδικαστική παραπομπή:
- η απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456).
 - η απόφαση της 9ης Μαρτίου 1999, *Centros* (C-212/97, EU:C:1999:126).
 - η απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2002, *Überseering* (C-208/00, EU:C:2002:632).
 - η απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, *Inspire Art* (C-167/01, EU:C:2003:512).
 - η απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2005, *SEVIC Systems* (C-411/03, EU:C:2005:762).
 - η απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, *Cadbury Schweppes* (C-196/04, EU:C:2006:544).
 - η απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723).
 - η απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2011, *National Grid Indus* (C-371/10, EU:C:2011:785).
 - η απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, *VALE* (C-378/10, EU:C:2012:440).
 - η απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2017, *Polbud* (C-106/16, EU:C:2017:804).
- 15 Μεταξύ των μνημονευόμενων αποφάσεων, ιδιαίτερη σημασία για την υπό κρίση υπόθεση έχει η απόφαση *Polbud*. Στην υπόθεση που εισήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά μιας πολωνικής εταιρίας —η οποία είχε αποφασίσει να μεταφέρει μόνον την έδρα της στο Λουξεμβούργο με σκοπό την υπαγωγή της στο λουξεμβουργιανό δίκαιο, χωρίς απώλεια της νομικής της προσωπικότητας— αντιτάχθηκε ότι κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης διαγραφής της από το εμπορικό μητρώο, δεν είχε προσκομίσει τα έγγραφα σχετικά με την πραγματοποιηθείσα εκκαθάριση. Το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία), στο οποίο προσέφυγε η *Polbud* μετά από δύο απορριπτικές αποφάσεις επί της αίτησης διαγραφής, υπέβαλε, κατ' αρχάς, στην κρίση του Δικαστηρίου το ζήτημα της δυνατότητας εφαρμογής της ελευθερίας

εγκατάστασης ως προς τη μεταφορά της καταστατικής έδρας εταιρίας, συσταθείσας βάσει του δικαίου ενός κράτους μέλους, προς άλλο κράτος μέλος, με σκοπό τη μετατροπή της σε εταιρία υπαγόμενη στο δίκαιο του εν λόγω δεύτερου κράτους μέλους, χωρίς μετατόπιση της πραγματικής έδρας της εν λόγω εταιρίας.

- 16 Το Δικαστήριο έκρινε ότι εμπίπτει στην ελευθερία εγκαταστάσεως η περίπτωση στην οποία εταιρία συσταθείσα σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους επιθυμεί να μετατραπεί σε εταιρία του εθνικού δικαίου άλλου κράτους μέλους, τηρουμένου του κριτηρίου που θέτει το δεύτερο κράτος μέλος για την υπαγωγή μιας εταιρίας στην εθνική έννομη τάξη του, έστω και αν η εταιρία αυτή θα ασκεί το κύριο μέρος ή και το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων της στο πρώτο κράτος μέλος (βλ. σκέψεις 34, 38 και 44 της απόφασης Polbud).

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 17 Η υπό κρίση υπόθεση αφορά κεφαλαιουχική εταιρία (εταιρία περιορισμένης ευθύνης) η οποία, μολονότι αρχικά συστάθηκε σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο, διαγράφηκε από το εμπορικό μητρώο και, αφού μετατράπηκε σε λουξεμβουργιανή εταιρία, μετέφερε την έδρα της στο Λουξεμβούργο, διατηρώντας, ωστόσο, το κέντρο των δραστηριοτήτων της στην Ιταλία.
- 18 Το πραγματικό και νομικό πλαίσιο είναι διαφορετικό από εκείνο που αποτέλεσε την αφορμή για την έκδοση της απόφασης Polbud. Η υπό κρίση υπόθεση, όπως και η υπόθεση Polbud, αφορά εταιρία που αποφασίζει να μεταφέρει την καταστατική της έδρα στο Λουξεμβούργο, πλην όμως διατηρεί το κέντρο των δραστηριοτήτων της στο κράτος μέλος προέλευσης.
- 19 [παραλειπόμενα] [*Ζήτημα το οποίο δεν θεωρείται σχετικό από το αιτούν δικαστήριο*]
- 20 Το ιταλικό δίκαιο επιτρέπει τη μετατροπή των ιταλικών εταιριών σε αλλοδαπές εταιρίες: συγκεκριμένα, το άρθρο 25, παράγραφος 3, του legge di diritto internazionale privato (νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου) (βλ. σκέψη 8 ανωτέρω) προβλέπει ότι «η μεταφορά της καταστατικής έδρας σε άλλο κράτος και οι συγχωνεύσεις φορέων που εδρεύουν σε διαφορετικά κράτη παράγουν αποτελέσματα μόνον εάν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τη νομοθεσία των οικείων κρατών». Συνεπώς, η διάταξη αναγνωρίζει τη μεταφορά της καταστατικής έδρας, τούτο όμως υπό την προϋπόθεση ότι η μεταφορά είναι έγκυρη όχι μόνο στην έννομη τάξη προορισμού, αλλά σε όλες τις οικείες έννομες τάξεις. Κατά τη νομολογία των ιταλικών δικαστηρίων, η μεταφορά δεν συνεπάγεται, κατόπιν διαγραφής της εταιρίας από το ιταλικό εμπορικό μητρώο, την παύση της νομικής προσωπικότητας της εταιρίας [παραλειπόμενα] [*Εθνική νομολογία*].
- 21 Το ζήτημα που εγείρει η υπό κρίση υπόθεση είναι ποιο δίκαιο διέπει την εταιρία όταν αυτή έχει μεταφέρει την καταστατική της έδρα σε κράτος μέλος της Ένωσης, πλην όμως έχει διατηρήσει το κέντρο των δραστηριοτήτων της στο κράτος μέλος προέλευσης.

- 22 Ειδικότερα, δεν είναι σαφές εάν η εκ μέρους της διαχειρίστριας της εταιρίας χορήγηση των εξουσιών διαχείρισης της ίδιας σε τρίτο πρέπει να εκτιμηθεί βάσει του δικαίου του κράτους εγκατάστασης, όπου επί του παρόντος βρίσκεται η καταστατική έδρα της εταιρίας, ή βάσει του δικαίου του κράτους προέλευσης, όπου παρέμεινε το κέντρο των δραστηριοτήτων της.
- 23 [παραλείπόμενα] [*Υπόμνηση των σκέψεων 5 και 8*]
- 24 Το άρθρο 25, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, προσδιορίζει ως συνδυετικό στοιχείο για τον καθορισμό του δικαίου που διέπει την εταιρία τον τόπο στον οποίο ολοκληρώθηκε η διαδικασία της σύστασής της, επιλέγοντας, επομένως, το λεγόμενο κριτήριο της σύστασης. Στη συνέχεια, η παράγραφος 2 διευκρινίζει τα χαρακτηριστικά που πρέπει να περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης με απαρίθμηση (σκέψη 8 ανωτέρω) η οποία δεν θεωρείται εξαντλητική, αλλά απλώς ενδεικτική, με αποτέλεσμα όλα τα ζητήματα που αφορούν τη σύσταση, τα χαρακτηριστικά, την οργανωτική δομή, καθώς και την εσωτερική και εξωτερική λειτουργία της εταιρίας, να υπόκεινται στο δίκαιο του τόπου σύστασης.
- 25 Ωστόσο, το άρθρο 25, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, περιέχει ένα κριτήριο διορθωτικό του κριτηρίου της σύστασης και επεκτείνει την εφαρμογή του ιταλικού δικαίου στην εταιρία η οποία, καίτοι έχει συσταθεί στην επικράτεια άλλου κράτους, έχει στην Ιταλία «[την] έδρα της διοίκηση[ή]ς» της ή «[τ[ο]] κύριο αντικείμενο δραστηριότητάς» της.
- 26 Το διορθωτικό κριτήριο του κύριου αντικειμένου δραστηριότητας της εταιρίας κρίθηκε εφαρμοστέο στην υπό κρίση υπόθεση από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, το οποίο, ως εκ τούτου, προέβη σε εκτίμηση της χορήγησης των εξουσιών από τη διαχειρίστρια στον F.F. σύμφωνα με το ιταλικό εταιρικό δίκαιο και την εφαρμογή του από τη νομολογία.
- 27 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η χορήγηση των εξουσιών στον F.F. πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια έκτακτης συνέλευσης της εταιρίας STE s.a.r.l., η οποία έλαβε χώρα στο Λουξεμβούργο· δυνάμει των εν λόγω εξουσιών ο F.F. μεταβίβασε το συγκρότημα ακινήτων που αποτελεί την κύρια εγκατάσταση της εταιρίας με πράξη η οποία ολοκληρώθηκε αυτή τη φορά στην Ιταλία (η μεταβίβαση πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια συνέλευσης της ιταλικής εταιρίας S.T. s.r.l.).
- 28 Οι αναιρεσείουσες εταιρίες αμφισβήτησαν τη συμβατότητα του μνημονευόμενου άρθρου 25, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, με την ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών στο πλαίσιο της υπόθεσης που εισήχθη ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου.
- 29 Κατά την εξέταση του ζητήματος πρέπει, κατά το παρόν δικαστήριο, να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες παράμετροι.

- 30 Βάσει της ερμηνείας της ελευθερίας εγκαταστάσεως των εταιριών από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. αποφάσεις που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 14 ανωτέρω), η εν λόγω ελευθερία περιλαμβάνει το δικαίωμα εταιρίας που έχει συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους να υπαχθεί στο δίκαιο άλλου κράτους μέλους, εφόσον πληρούνται οι εκεί ισχύουσες νομικές προϋποθέσεις και, ιδίως, τα κριτήρια που θέτει το κράτος αυτό για την σύνδεση μιας εταιρίας με την εθνική έννομη τάξη του.
- 31 Ελλείπει εναρμόνιση του ενωσιακού δικαίου, ο ορισμός του συνδεδετικού στοιχείου που καθορίζει το εθνικό δίκαιο που διέπει μια εταιρία εμπίπτει, σύμφωνα με το άρθρο 54 ΣΛΕΕ, στην αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους. Το άρθρο 54 ΣΛΕΕ κατατάσσει τα συνδεδεκά στοιχεία της καταστατικής έδρας, της κεντρικής διοίκησης και της κύριας εγκατάστασης εταιρίας στο ίδιο επίπεδο [βλ. αιτιολογική σκέψη 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/2121, της 27ης Νοεμβρίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τις διασυνοριακές μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις, Gazzetta Ufficiale, σειρά L, αριθ. 321, της 12ης Δεκεμβρίου 2019].
- 32 Ως εκ τούτου, όπως αποσαφηνίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση Polbud, σκέψη 44), το γεγονός ότι μεταφέρεται μόνο η καταστατική έδρα (και όχι η κεντρική διοίκηση ή η κύρια εγκατάσταση) δεν αποκλείει αφ' εαυτού την εφαρμογή της ελευθερίας εγκατάστασης βάσει του άρθρου 49 ΣΛΕΕ.
- 33 Συνεπώς, πρέπει να διαπιστωθεί εάν η ελευθερία εγκατάστασης συνεπάγεται ότι η εταιρία που έχει διατηρήσει το κέντρο των δραστηριοτήτων της στο κράτος προέλευσης υπάγεται στο δίκαιο του κράτους προορισμού όχι μόνον όσον αφορά τη σύστασή της αλλά και όσον αφορά τη διαχείρισή της, όχι μόνον την εσωτερική αλλά και την εξωτερική, δεδομένου ότι στην προκειμένη περίπτωση έχουν χορηγηθεί εξουσίες διαχείρισης σε πρόσωπο το οποίο είναι τρίτο σε σχέση με την εταιρία, γεγονός που επηρέασε αποφασιστικά τη δραστηριότητά της.
- 34 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 49, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ μνημονεύει την ελευθερία εγκατάστασης που συνδέεται με τη σύσταση και τη διαχείριση των εταιριών και ότι η αιτιολογική σκέψη 2 της προπαρατεθείσας οδηγίας (ΕΕ) 2019/2121, της 27ης Νοεμβρίου 2019, υπογραμμίζει ότι η ελευθερία εγκατάστασης περιλαμβάνει όχι μόνον το δικαίωμα σύστασης αλλά και διαχείρισης των εταιριών σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους εγκατάστασης: βλ. οδηγία 2019/2121, η οποία στο άρθρο 1 αναφέρεται σε μετατροπή σε «κεφαλαιουχικές εταιρίες που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους μέλους» (πρέπει να διευκρινιστεί ότι η οδηγία δεν έχει ακόμη μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο από τον Ιταλό νομοθέτη και εκκρεμεί ενώπιον του Κοινοβουλίου νομοσχέδιο περί εξουσιοδότησης της κυβέρνησης).
- 35 Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη όσον αφορά το ιταλικό δίκαιο ότι το 2003, με τη μεταρρύθμιση του εταιρικού δικαίου με το decreto legislativo 6/2003

(νομοθετικό διάταγμα 6/2003), προστέθηκε στην αρχή του κεφαλαίου που αφορά τις εταιρίες οι οποίες έχουν συσταθεί στην αλλοδαπή, το άρθρο 2507 του codice civile (Αστικού Κώδικα) (σκέψη 9 ανωτέρω), κατά το οποίο όχι μόνον η ερμηνεία, αλλά και η εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου πραγματοποιείται με βάση τις αρχές του κοινοτικού δικαίου. [παραλειπόμενα] [*Παραπομπές στη σχετική θεωρία*]

- 36 Συνοψίζοντας, στο ευρωπαϊκό δίκαιο υφίστανται στοιχεία από τα οποία μπορεί να συναχθεί ότι στο δίκαιο του κράτους προορισμού, το οποίο διέπει την εταιρία που έχει μεταφέρει την έδρα της σε αυτό το κράτος, περιλαμβάνονται οι διατάξεις που αφορούν τη λειτουργία και τη διαχείρισή της. Ωστόσο, το γεγονός ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά πράξη διαχείρισης της εταιρίας που επηρεάζει τη δραστηριότητά της, η οποία ασκείται στην Ιταλία, δηλαδή στο κράτος προέλευσης σε σχέση με το οποίο η εταιρία έχει διατηρήσει τη νομική της προσωπικότητα, καταλείπει, κατά τη γνώμη του παρόντος δικαστηρίου, περιθώριο αμφιβολίας ως προς το κατά πόσον η επίμαχη πράξη διαχείρισης πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του δικαίου και της νομολογιακής ερμηνείας της ιταλικής έννομης τάξης και όχι της έννομης τάξης του Λουξεμβούργου.
- 37 Ως εκ τούτου, μολονότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών είναι πλούσια, το παρόν δικαστήριο κρίνει ότι είναι αναγκαίο να υποβάλει στην κρίση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου το ζήτημα της ερμηνείας του δικαιώματος εγκατάστασης των εταιριών που ανέκυψε στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβανομένου επίσης υπόψη του γεγονότος ότι το ζήτημα τέθηκε ενώπιον του Corte di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), οι αποφάσεις του οποίου είναι -πλην εξαιρετικών περιπτώσεων- δικαστικά απρόσβλητες.

Υποβολή του προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο

- 38 Εν κατακλείδι, είναι αναγκαίο να ζητηθεί από το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να αποφανθεί προδικαστικώς επί του ακόλουθου ερωτήματος:

«Αντιβαίνει στα άρθρα 49 και 54 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης η εφαρμογή διατάξεων του εθνικού δικαίου από το κράτος μέλος στο οποίο είχε αρχικά συσταθεί μια εταιρία (εταιρία περιορισμένης ευθύνης), οι οποίες αφορούν τη λειτουργία και τη διαχείριση της εταιρίας, όταν η εταιρία, αφού μετέφερε την έδρα της και συστάθηκε εκ νέου σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προορισμού, διατηρεί το κέντρο των δραστηριοτήτων της στο κράτος μέλος προέλευσης και η επίμαχη πράξη διαχείρισης επηρεάζει αποφασιστικά τη δραστηριότητα της εταιρίας;»

- 39 [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [*Τυπικά στοιχεία δικονομικού χαρακτήρα*]

Αποφασίστηκε στη Ρώμη, [παραλειπόμενα] στις 11 Ιανουαρίου 2022.

[παραλειπόμενα]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ